

BOSZNIACKI NACJONALIZM

Strategie budowania narodu po 1995 roku

Dla Katarzyny

TOMASZ RAWSKI

BOSZNIACKI NACJONALIZM

Strategie budowania narodu po 1995 roku

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2019

Recenzenci: dr hab. Krzysztof Jaskułowski, prof. Uniwersytetu SWPS
dr hab. Marcin Lubaś, prof. UJ

Redakcja i korekta: Magdalena Mendys

Projekt okładki: Maryna Wiśniewska

Na okładce wykorzystano fragment zdjęcia przedstawiającego zniszczone centrum Sarajewa (okolice Skenderiji) po bitwie o Prezydium BiH, za: „Dnevni Avaz”, 2 maja 1996 r.

Copyright © 2019 by Wydawnictwo Naukowe Scholar

ISBN 978-83-65390-67-7

Publikacja dofinansowana przez
Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego
i Fundację Uniwersytetu Warszawskiego

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./faks: 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Skład i łamanie: WN Scholar (Stanisław Beczek)
Druk: MCP, Marki

Spis treści

Wprowadzenie	7
Rozdział 1	
Nacjonalizm. O prymacie polityki	16
1.1. Państwo jako pole polityczne	18
1.2. Nacjonalizm jako ideologia polityczna	23
1.3. Naród i etniczność jako pojęcia drugorzędne	33
1.4. Polityka pamięci jako kluczowy wymiar nacjonalizmu	36
1.5. Przedmiot badania, metoda i materiał	39
1.6. Stan badań	46
Rozdział 2	
Dwie logiki. Historia boszniackiego nacjonalizmu do 1995 roku	49
2.1. Korzenie. Między imperialnym centrum a Rumelią (do 1878 roku)	49
2.2. Źródła. Od boszniactwa do podziałów religijnych (1878–1918)	52
2.3. Pierwsza logika. Późne narodziny boszniackiego nacjonalizmu (1918–1945)	58
2.4. Druga logika. (Re)artykulacje boszniackiego nacjonalizmu (1945–1990)	67
2.5. Konsolidacja. Zygakiem w stronę państwa narodowego (1990–1995)	76
2.6. Podsumowanie	87
Rozdział 3	
Dwie strategie. Boszniacki nacjonalizm w powojennej Bośni i Hercegowinie (1995–2015)	92
3.1. Nowa architektura instytucjonalna	93
3.2. Wychodząc z okopów	97
3.3. Zwrot umiarkowany	104
3.4. Radykalna zmiana warty	112
3.5. Paraliż i podział wewnętrzny	118
3.6. Podsumowanie	122

Rozdział 4

Srebrenica. „Najgłębsza ze wszystkich ran na boszniackim ciele”	125
4.1. Heroizm synów i cierpienie matek	126
4.2. Niśany dla šehidów i margerytki dla świata	134
4.3. Między Marszem Śmierci a Marszem Pokoju	144
4.4. Ludobójstwa „nie wybaczymy!”	153
4.5. Podsumowanie	160

Rozdział 5

Sarajewo i Mostar. „Boszniak budował, a cudzoziemiec burzył”	164
5.1. <i>Primus inter pares</i> Bośni i Hercegowiny	165
5.2. Antyfasyzm i wszechpojednanie	177
5.3. Ekspansja šehidów	191
5.4. Zwrot militarny a „czerwona linia”	199
5.5. Podsumowanie	207
Zakończenie	211
Aneks	218
Bibliografia	221
Summary	248
Indeks nazwisk	250